

เจษฎา จันทน์นัท : การสร้างแผนที่ภูมิทัศน์เชิงประวัติศาสตร์ ตามบันทึกการเดินทางในอีสานของ เอเจียน แอมอนิเย ในส่วนของทุ่งกุลาร้องไห้. (HISTORICAL LANDSCAPE MAPPING FROM ETIENNE AYMONIER'S RECORD IN ISAN TRAVELED IN THUNG KULA-RONG HAI) อ. ที่ปรึกษา : อาจารย์ ดร.ดนัย ทายตะคุ, อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สมชาย นิลอาธิ, 223 หน้า. ISBN 974-14-1922-8.

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการสร้างแผนที่ภูมิทัศน์เชิงประวัติศาสตร์ โดยวิธีการ ขอนทับข้อมูลจากเอกสารบันทึกการเดินทางในอีสานของเอเจียน แอมอนิเย กับแผนที่ ในช่วงเวลาต่างๆ และเพื่อศึกษาแนวทางในการทำความเข้าใจเกี่ยวกับภูมิทัศน์ ของพื้นที่ ทุ่งกุลาร้องไห้ ในด้านการเปลี่ยนแปลง ในเชิงเปรียบเทียบ ตลอดจนเพื่อศึกษาการใช้ประโยชน์จากแผนที่ภูมิทัศน์ เชิงประวัติศาสตร์ ซึ่งเป็นแนวทางในการศึกษาขั้นก้าวหน้าในลักษณะต่างๆ ต่อไป

การสร้างแผนที่ภูมิทัศน์เชิงประวัติศาสตร์ (Historical Landscape Mapping) เป็นกระบวนการแปลงข้อมูลการบันทึกที่บรรยายเกี่ยวกับพื้นที่ทุ่งกุลาร้องไห้ในอดีต ให้เป็นข้อมูลเชิงพื้นที่ในรูปของแผนที่ โดยอ้างอิงข้อมูลหรือเอกสารสำคัญอื่นๆ ที่เกี่ยวกับพื้นที่ที่ศึกษา เช่น แผนที่ประกอบรายงานการสำรวจ ในอดีต, แผนที่ภูมิประเทศในอดีต ของกรมแผนที่ทหาร ปี พ.ศ. 2480-81 และ 2495-96 และ แผนที่ ภูมิประเทศปัจจุบัน โดยแผนที่ภูมิทัศน์เชิงประวัติศาสตร์ที่ได้นี้ ใช้เป็นเครื่องมือประกอบการศึกษา การเปลี่ยนแปลงของภูมิทัศน์ ด้วยกระบวนการเปรียบเทียบข้อมูล ซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งในการทำความเข้าใจ ภูมิทัศน์

กระบวนการเปรียบเทียบข้อมูลที่ได้จากแผนที่ของช่วงเวลาที่แตกต่างกัน บริเวณพื้นที่ศึกษาตัวอย่างจำนวน 5 พื้นที่ จะช่วยส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงภูมิทัศน์ ของพื้นที่อย่างชัดเจน โดยประเด็นในการศึกษาจำแนกตามมิติที่แสดงถึงคุณลักษณะของ ภูมิทัศน์ ด้านต่างๆ ได้แก่ (1) ด้านกายภาพ (2) ด้านสังคม (3) ด้านเศรษฐกิจ และ(4) ด้านวัฒนธรรม

การสร้างแผนที่ภูมิทัศน์เชิงประวัติศาสตร์ ทำให้มองเห็นความสัมพันธ์เชิงพื้นที่ได้ชัดเจนขึ้น ซึ่งเป็นการ ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับสภาพภูมิทัศน์ในอดีต โดยการใช้ข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์ และเชิงพื้นที่ นอกจากนี้กระบวนการเปรียบเทียบข้อมูลแผนที่ และ บันทึกต่างๆ ประกอบการเก็บข้อมูล ของพื้นที่จริง ในปัจจุบัน ยังสามารถสะท้อนให้เห็นลักษณะของพื้นที่ในมิติต่างๆ รวมทั้งการเปลี่ยนแปลง ขององค์ประกอบต่างๆ ในพื้นที่ ซึ่งกระตุ้นให้เกิดการตั้งคำถาม เพื่อการพัฒนาสู่การศึกษา ขั้นก้าวหน้าต่อไป

The objective of this thesis is, firstly, to study method of historical landscape mapping by superimposing information from Etienne Aymonier's records in Isan Travels over a series of maps from different periods. Secondly, to study a comparative method for understanding landscape changes of the area of Thung Kula-Ronghai. In addition, to explore the usage of historical landscape map for further advanced studies.

Historical Landscape Mapping is a method of transforming historical information of Thung Kula-Ronghai from Aymonier's records into spatial information in the form of maps. The method is also includes integrating records or others documents such as the survey maps of Aymonier's records, a time series of the Royal Thai Survey Department topographic maps of 2480-2481 and 2495-2496 BE and current topographic maps of 2542 BE. To understand landscape and landscape changes, the historical landscape maps is used to study landscape by comparing maps and information from historical records and field observation.

The method of comparing information derived from a time-series of maps of 5 study sites will enable a better understanding of landscape changes focusing the major aspects of landscape characteristics such as (1) Physical aspect (2) Social aspect (3) Economic aspect and (4) Cultural aspect.

Historical Landscape Mapping aids visualization of spatial relationship of places which improves ability in learning about past landscape with better historical and spatial information. Moreover, a method of comparing information from maps and records and site surveying of present time can illustrate landscape characteristics in various aspects and changes of landscape elements, which stimulate further questioning for further advanced study.